

ความเจริญมั่นคงของสยามประเทศ

อยู่ที่พลเมืองดี

เรียบเรียงโดย

นายสิบโทสันต์ ขอนเกาะ

เสมียนในหน้าที่สมุหบัญชีมณฑลทหารบกที่ ๓

จังหวัดนครราชสีมา

ด้วยความกตัญญูกตเวทีธรรมของบรรดานาย
ทหารประทวน เดิมชน พนักงาน ในมณฑลทหารบก
ที่ ๓ ภาคอีสานได้พร้อมใจกันพิมพ์แจก เพื่ออุทิศ

ส่วนกุศลในงานพระราชทานเพลิงศพ

นายพันเอก พระเวียงรุกขามิตร

ณที่วัดมณฑุกุญชรีย์ จังหวัดพระนคร

วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๘

หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ ร.๕ นครราชสีมา
ศูนย์ประเสริฐ

ความเจริญมั่นคงของสยามประเทศ

อยู่ที่พลเมืองดี

เรียบเรียงโดย

นายสิบโทสนั่น ขอนเกาะ

เสมียนในหน้าที่สมุหบัญชีมณฑลทหารบกที่ ๓

จังหวัดนครราชสีมา

ด้วยความกตัญญูกตเวทีธรรมของบรรดานาย
ทหารประทวน เสมียน พนักงาน ในมณฑลทหารบก
ที่ ๓ ภาคอีสานได้พร้อมใจกันพิมพ์แจก เพื่ออุทิศ
ส่วนกุศลในงานพระราชทานเพลิงศพ

นายพันเอก พระเวียงรุกขามิตร

ณที่วัดมังกุญชรย์ จังหวัดพระนคร

วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๘

เลขหน้า 104

เลขหน้า 895.914
๕ ๕๗๔๑๕

เลขทะเบียน ๕๓๒ ๒.๑๒๒๓

คำนำ

เนื่องจากในการพระราชทานเพลิงศพ นายพันเอก
พระเวียงรุกขามิตร ผู้บังคับการมณฑลทหารบกที่ ๓
ในพระนครคราวนี้ บรรดานายทหารประทอนเต็มยศ
พนักงานในมณฑลทหารบกที่ ๓ ภาคอีสาน มีความ
เห็นร่วมกัน เป็น เอกฉันท์ โดย เฉพาะในความกตัญญู
เพื่อแสดงน้ำใจในเลือดของลูกผู้ชาย พร้อมที่จะตาย
สำหรับชาติอยู่เสมอ ควรจะทำอะไรให้เป็นหลักดั่ง
อย่างหนึ่ง แต่ในการแสดงคราวนี้ ก็ไม่มีอะไรจะ
ดีไปกว่าพิมพ์หนังสือแจกตามความนิยมที่ได้กระทำ
กันอยู่เสมอ

หนังสือที่จะพิมพ์ขึ้นแจกนั้น เรื่อง “ความเจริญ
มั่นคงของสยามประเทศ อยู่ที่พลเมืองดี” เขียนขึ้น
โดย นายสิบโทสันต์ ขอนเกาะ เต็มยศในหน้าที่
สมุหบัญชีมณฑลทหารบกที่ ๓ จังหวัดนครราชสีมา
ด้วยความเจตนาดี มิได้นึกคิดให้เป็นไปในทำนองอื่น

เมื่อประศัพแห่งซึ่งจะชวนให้ช่วยกันขบจึงเขียนขึ้น เพื่อ
 บำเพ็ญคนไม่ให้ได้ชื่อว่า เกิดมาทำให้ประเทศชาติที่
 คนอาศัยอยู่ย่นรัก หรือ คอย ถ่วง แต่ความเจริญของ
 ประเทศชาติอยู่ดอดอกจะร้ายเกินไป

การเขียนหนังสือเล่มนี้ ข้าพเจ้าเห็นเข้าหาหลัก
 ธรรมในพระพุทธศาสนา เพื่อให้เห็นว่า ศาสนธรรม
 เป็นของประเสริฐ เหมือนดวงประทีปส่องทางแก่ผู้
 ที่อยู่ในมืด และเป็นข้อปฏิบัติที่จะทำให้ผู้ประพฤติ
 ตามบรรพต คือ ความดีและความเจริญทั่วหน้า ก็
 โดยเหตุว่า คำสอนในพระพุทธศาสนาดีมดมายอยู่แล้ว
 ไม่มีเวลาด่าเกินสมัย เป็นคำสอนที่ดีขมดิกซึ่งมีรส
 หวานฉ่ำชุ่มชื้นเย็นใจทุกสมัย เป็นคำสอนที่อาศัยความ
 จริงถ้วน จึงเป็นธรรมที่แก่แก่จะอำนวยอิฏฐวิบูล
 มนุษย์ผล แก่ท่านทั้งหลายในโลกลี้ และ โลกหน้า ดม
 ความปรารถนาตามเหตุแห่งการปฏิบัติของบุคคลนั้น ๆ

ข้อความที่จะกล่าวต่อไปในหนังสือเล่มนี้ อาจ
 ขาดตกบกพร่องไม่รัดกุมในเชิงได้ให้เหลื่อม ขอตาน

ก

ผู้อ่าน ผู้ฟัง โปรดกรุณาให้อภัยแก่ข้าพเจ้า ผู้อ่อนความ
ชำนาญในเชิงนี้ด้วย เพราะข้าพเจ้ารักที่จะ พุด ตาม
ยุทธวิธีทหารอยู่เสมอ

ในวาระสุดท้ายนี้ ขอท่านทั้งหลายซึ่งกำลังบำเพ็ญ
กุศลกันอยู่ทุก โอกาส จงช่วยกันน้อมใจอุทิศส่วน
กุศล แก่ วิญญาณ นายพันเอก พระเวียงรุกขจำนมิตร
บุรุษ ผู้รักชาติ, ศาสนา, พระมหากษัตริย์, และรัฐ
ธรรมนูญ ด้วยเลือดไทยแท้ จงประคับประคองความ
สุขความดีราญในเบื้องหน้าแห่งสุวรรณภูมิ เทอญ.

ระลึกคุณชาติ

เกิดเป็นไทยต้องเป็นไทย
ร่วมรักษาเอกราช
ให้ชาติอยู่ค้ำ_{ชู}แข็ง
ปราศจากอันตรายใด
เมื่อมีชาติไทยก็คง
เมื่อเสียชาติไทยก็ปลิด
สละชีพเพื่อชาติ
ยอมท้าวตายให้ชาติไทย

ให้ล้มชาติ
ไว้ให้มัน
แต่งดุริยจันทร์
มาโกธกถาย
ดำรงชีวิต
ชีวิตสลาย
ไม่คลาดคถาย
ไซโยเทอญ

สุนทรคติ

ถ้อยคำที่เป็นธรรมนำมาซึ่งเป็นประโยชน์ แม้ผู้พูด
จะเป็นเด็กเกิดทีหลัง ผู้มีปัญญาจะต้องถือเอา เมื่อ
พระอาทิตย์ไม่ส่องแสง แม้แต่แสงเทียนก็ยังใช้ได้

ถ้อยคำที่ไพเราะ หรือ วาจาดีของบุคคล จะ
พิสูจน์ให้เห็นได้ ค่อยเมื่อปราได้ ส่วน วาจาที่ไม่
กระต้างและ โดเต จะพิสูจน์ให้แจ้งค่อยใช้ ความ
ดังเกิด

ผู้มีวาจาอ่อนหวาน ย่อมมีบริษัทบริวารมาก ส่วน
ผู้ที่มีวาจากระต้างหยาบคาย ย่อมไร้จากเพื่อนและมิตร
จงดูพระอาทิตย์และพระจันทร์ เป็นตัวอย่าง

ถ้อยคำเล็กน้อย ที่ผู้พูด ๆ ให้เหมาะต่อกาลเวลา
อันควร ก็อาจเป็นคำสุภาษิตได้ จงดูแต่อาหารที่
เลวเกิด คนที่หิว ไหยบริโภคเข้าไป ยังรู้ดีกว่ามีรส
อร่อย

ผู้ที่แสดงอาการ กาย, วาจา, ออกไปด้วยอำนาจ
ความรัก, ความซิง, หรือด้วยความอวดดี ว่าตนเป็น
ผู้ฉลาดเกินคน ผู้หนึ่งกำลังเดินกับลูกกระดุน

ผู้มักพูดล้อเลียนได้ร้าย ผู้อื่น ด้วย ความเกลียดชัง
หวังความพินาศให้แก่ผู้อื่น ผู้หนึ่งกฎของธรรมดา ผู้
หนึ่งก็ก่นหนแหะจะถูความพินาศที่ชั่ววรรค์จะประทาน

การเคารพนับถือของปราชญ์ ไม่มาเพราะชาติ
เพราะสกุล หรือเพราะมีความรู้มาก แม้แต่เด็ก ๆ
ถ้าพูดดีภาพเป็นธรรม ท่านก็เคารพนับถือ

ประวัติย่อ

นายพันเอก พระเวียงรุกขปัจจามิตร

(ทอง รักสงบ)

นายพันเอก พระเวียงรุกขปัจจามิตร เป็นบุตรนาย
แดง และนางเงิน รักสงบ เกิดวัน ๒๕ ปีเถาะ
ร.ศ. ๑๑๐ ตรงกับวันที่ ๒๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๓๕ ณ
ที่บ้านเชิงสะพานผ่านฟ้า แขวงวัดราชนันทา จังหวัด
พระนคร นามเดิม “ทอง” นามสกุล “รักสงบ”

๓ พฤษภาคม ๒๔๔๙ เข้ารับราชการเป็นนักเรียน
นายร้อยชั้นประถม

๓๑ มีนาคม ๒๔๕๔ ดำรงการศึกษาในโรงเรียน
นายร้อยทหารบก

๒ ธันวาคม ๒๔๕๔ ได้รับพระราชทานเหรียญ
บรมราชาภิเษกในรัชกาลที่ ๖

๘ เมษายน ๒๔๕๕ เข้าดำรงราชการประจำกรม
ทหารม้า ๕ เงินเดือน ๔๕ บาท

๑ ตุลาคม ๒๔๕๕ ได้รับยศเป็นว่าที่นายร้อยตรี

๑

ประจำกรมทหารม้า ๕ เงินเดือน ๖๐ บาท

เมษายน ๒๔๕๖ เดือนยศเป็นนายร้อยตรี เงิน
เดือน ๘๐ บาท

มกราคม ๒๔๕๖ เป็น นายเวรกรม ทหารม้า ๕
เงินเดือนเท่าเดิม

พ.ศ. ๒๔๕๗ เงินเดือน ๘๕ บาท

พ.ศ. ๒๔๕๘ เงินเดือน ๙๐ บาท

๗ กันยายน ๒๔๕๘ ได้ เดือนยศเป็น นาย ร้อยโท
เงินเดือน ๙๕ บาท เปลี่ยนตำแหน่งเป็นนายทหารคน
สนิทกรมทหารม้า ๕ ของสมเด็จพระศรีพัชรินทรา
บรมราชินีนาถ ในกองพลทหารบก ๕

กรกฎาคม ๒๔๕๙ ลาอุปสมบทชั่วคราว กลับ
เข้ารับราชการในเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๙

๓๐ ตุลาคม ๒๔๖๐ ย้าย ไป ประจำ กรม ทหารม้า
จังหวัดนครราชสีมา

พ.ศ. ๒๔๖๑ เงินเดือน ๑๐๕ บาท

ก

มิถุนายน ๒๔๖๑ เดือน ตำแหน่งเป็นผู้บังคับ กอง
ร้อยที่ ๒ กรมทหารม้านครราชสีมา

๒๑ เมษายน ๒๔๖๒ เดือนยศเป็น นายร้อยเอกเงิน
เดือน ๑๓๕ บาท

มกราคม ๒๔๖๓ เป็น ผู้บังคับ กองร้อยที่ ๑ กรม
ทหารม้านครราชสีมา

๒๘ ธันวาคม ๒๔๖๔ ได้รับพระราชทานเหรียญราช
รุจิทอง

๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๔ ได้รับ พระราช ทาน เครื่อง
ราชอิสริยาภรณ์เบญจมาภรณ์มงกุฏ

๑ เมษายน ๒๔๖๕ เงินเดือน ๑๔๕ บาท

๑ พฤศจิกายน ๒๔๖๕ เดือนตำแหน่งเป็นปลัดกรม
ทหารม้านครราชสีมา

๒๘ พฤษภาคม ๒๔๖๖ ได้รับบรรดาศักดิ์เป็นหลวง
เริงรุกปัจจามิตร

ฅ

พ.ศ. ๒๔๖๗ เงินเดือน ๑๖๐ บาท

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘ ได้รับพระราชทานเหรียญ
บรมราชาภิเษกในรัชกาลที่ ๗

๑ กันยายน ๒๔๖๘ เป็นปลัดกรมทหารบก ม้ารวม
ของกองทัพน้อยทหารบกที่ ๑

๖ พฤศจิกายน ๒๔๖๘ ได้รับพระราชทานเครื่อง
ราชอิสริยาภรณ์เบญจมาภรณ์ช้างเผือก

๑ พฤษภาคม ๒๔๗๐ เป็นผู้บังคับการกรมทหาร
ม้ากรุงเทพ ฯ

๗ พฤษภาคม ๒๔๗๐ เดือนยศเป็นนายพันตรีเงิน
เดือน ๑๘๐ บาท

๑๑ พฤศจิกายน ๒๔๗๐ ได้รับตำแหน่งพิเศษเป็น
ราชองครักษ์เวร

๑ เมษายน ๒๔๗๑ เป็นผู้บังคับกองพันม้าที่ ๑
รักษาพระองค์

๗ พฤษภาคม ๒๔๗๑ ได้รับพระราชทาน บรรดา
 เครื่องยศ^๕ เดือนขึ้น^๕ เป็นพระโขนงนามเดิม

๘ พฤศจิกายน ๒๔๗๑ ได้รับ พระราชทาน เหรียญ
 จักรมาตา

พ.ศ. ๒๔๗๒ เงินเดือน ๒๒๐ บาท

๑. มกราคม ๒๔๗๒ เป็นราชองครักษ์ประจำกรม
 ราชองครักษ์

๒. พฤศจิกายน ๒๔๗๓ ได้รับพระราชทาน เครื่อง
 ราชอิสริยาภรณ์จุลภาภรณ์มงกุฎ

๘ พฤศจิกายน ๒๔๗๔ ได้รับพระราชทาน เหรียญ
 รัตนาภรณ์ชั้นที่ ๔ ป.ป.ร.

๑ สิงหาคม ๒๔๗๕ เป็นรองผู้บังคับทหารม้า

พ.ศ. ๒๔๗๖ เดือนยศเป็นนายพันโท เงินเดือน

๓๐๐ บาท

๓๐ มิถุนายน ๒๔๗๖ เป็นกรรมการกลางกลาโหม

๒๖ ตุลาคม ๒๔๗๖ เป็น ผู้รักษาราชการ มณฑล
นครราชสีมาทางฝ่ายทหารและพลเรือน

๑๕ พฤศจิกายน ๒๔๗๗ ทำการแทน ผ.บ.ก. จังหวัด
ทหารบกนครราชสีมา

๒๑ ธันวาคม เป็นผู้บังคับการมณฑลทหารบกที่ ๓

๑ เมษายน ๒๔๗๗ เดือนยศเป็นนายพันเอก เงิน
เดือน ๔๕๐ บาท

๒๑ กันยายน ๒๔๗๗ ได้รับ พระราชทาน เหรียญ
พิทักษ์รัฐธรรมนูญ

พ.ศ. ๒๔๘๘ เงินเดือน ๕๐๐ บาท

๑๕ พฤษภาคม ๒๔๗๘ เป็นราชองครักษ์เวร

นายพันเอก พระเวียงรุกขามิตร ได้ทำการสมรส
กับนางสาวดอชาด อินทรไธพ์ บุตรีนายทอง อินทร
ไธพ์ นางนกเอี้ยง อินทรไธพ์ เกิดธิดาด้วยกัน

๑ คนซึ่งได้กหญิงเฒ่าทอง รักสงบ

แทจรงนายพนเอก พระเรีงรูกบัจจามิตรน เป็น
 ผู้ทมอทธาศัยกว้างขวางโอบอ้อมอารีไมตรีจิตต์ เป็น
 ที่สนิทนับถือ รักใคร่ ของผู้ที่ ได้รู้จัก คั้นเคย ทყหตาย
 เมื่อกล่าวโดยณะเพาะแล้ว ก็เป็นคนดีทั้งภายในและ
 ภายนอก มีกิริยาสุภาพอ่อนน้อมการจะต่ออุทณะ
 บุคคล คือผู้เจริญโดยชาติสมบูรณ์ด้วยคุณและวัย
 แม้จะปราดัยกับใคร ๆ ก็อ่อน โดยเรียบร้อย ถ้วนหน้า
 ใจก็กล้าหาญ นำธุระการให้เป็นไปโดยสวัสดิดี เป็น
 ที่ไว้วางใจของผู้ใหญ่ผู้น้อย สัมเกียรตยศต์เป็นนาย
 ทหารชั้นผู้ใหญ่ที่ได้บำเพ็ญคนไว้เป็นอันดี เมื่อยังมี
 ชีวิตอยู่ก็ได้ดะฆารवादไปอุปถัมบทในพระพุทศาคัดนา
 ตามเวดาอันสมควรด้วยความเต็มใจ ดำรงตนอยู่
 ในความไม่ประมาท อันผู้มีคุณสมบัติเช่นนี้ นับว่า
 เป็นบุตรที่ดีของมารดาบิดา เป็นศิษย์ที่ดีของอุปัชฌาย์
 จารย์ เป็นข้าราชการที่ดีของชาติ เป็นอุบาสกที่

๒

ดิของพระพุทธศาสนา เป็นสามีของภริยา เป็นบิดา
ทิดของบุตรธิดา เป็นพ่อบ้านที่มีศรีสง่าในครอบครัว
ทั้งทำศุภให้เป็นมิตรที่ดีของเพื่อนฝูง โดยชักจูงให้ยืน
ดีในศีลธรรม ผู้มีคุณาถการประจำตัวเห็นปานดังนี้
ย่อมเป็นศิริมงคลแก่คนและหมู่ แม้จะเข้าสู่สมาคมใดๆ
ย่อมเป็นที่รักใคร่นับถือของคนทั่วไป เมื่อมาวាយชีพ
ถึงคราวสมัยเช้า ย่อมกระทำให้ภริยาและบุตรบรรดา
มิตรดีหาย ทั้งผู้บังคับบัญชาและในบังคับบัญชาตลอด
ปวงชนทั้งหลาย ปรีโยสารถังเวชสดใจด้วยความ
อาลัยอย่างสุดซึ้ง ไม่มีหนทางใดที่จะคืนชีพได้ เพราะ
อศภาพร่างกายนี้ขาดทั้ง ๔ เป็นปัจจัยปรุงแต่งให้
เกิดเป็นดังธาริชน เมื่อมเกิดก็ย่อมมีดับ เป็นของ
ธรรมดา และได้มรณกรรมทุกองค์แล้วรักษมณฑล
ทหารบกที่ ๑ พญาไทย จังหวัดพระนคร วันที่ ๕
สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๘ เวลา ๒๓๐๐ นาฬิกา เนื่อง
ด้วยโรค ปนิวโมเนีย คำนวณอายุได้ ๔๔ ปี

ความเจริญมั่นคงของสยามประเทศ อยู่ที่พลเมืองดี

ท่านผู้เจริญในเลือดของชาติไทยทั้งหลาย

โปรดสังเกตเวลานี้มีค่าสักเล็กน้อย อ่านจบจัก
พบประโยชน์ ทุกท่านย่อมทราบแล้วว่า ความเป็น
เอกราช, และมหาอำนาจของประเทศชาตินั้น นัก
เขียนโดยมากกล่าวว่าอยู่ที่ศาสนา, กำลังแสนยานุภาพ
ทางอาวุธยุทธภัณฑ์ ตลอดจนการทหารเข้มแข็ง, การ
ปกครองดี, การกตัญญู, หักถ่วงกรรมดี, การพาณิชย์,
การศึกษา, ความสามัคคี, ฯลฯ เหล่านี้ล้วนเป็นหลัก
มั่นคงของประเทศชาติทั้งนั้น แท้จริงความสมบูรณ์
เหล่านี้ ก็เกิดมาแต่พลเมืองดีนั่นเอง แต่อาการที่
ราษฎรจะเป็นพลเมืองดีของชาติให้สมบูรณ์ในประเทศ
ใดเต็มทนย่อมเป็นของยาก ขอนเพราะอะไร? จึง
เป็นเหตุให้ข้าพเจ้ามีความปรารถนาใคร่หาข้ออันดี
ดั่งข้อนี้เร้นอยู่นั้น ก็ประจักษ์พยานอันหนึ่งซึ่งเป็นแน่
สำคัญอันร้ายยิ่ง ก็คือ “นิสัยและความเคยชิน” นั้น

เองเป็นเหตุ ส่วนมากถ้าพิจารณากันให้ลึกซึ้งแล้ว
 จะเห็นว่าพลเมืองยังชอบความใจนิตถ์และความเกษม
 นนเอง ถึงแม้ว่าข้าพเจ้าเขียนเรื่องนักมอการณ
 เพื่ออยู่ในลักษณะเหมือนกัน มารู้จักในเมื่อมาศึกษา
 ศึกษารวมในหลักของพระพุทธศาสนา เป็นเครื่อง
 พอกนิตถ์และความเกษม พอดีเบาบางเห็นทาง
 ด้ว่างไกลพลเมืองดีของชาติได้บ้าง เพราะการปลดปล่อย
 ให้ใจนิตถ์และความเกษมอยู่เหนืออำนาจใจ ซึ่งจะ
 คอยบ่งการให้เขาย่อยได้มอได้มอ ย่อมไม่ใช่ทางเจริญ
 แห่งชีวิต และเป็นภัยแก่ประเทศชาติด้วย

นิตถ์ ย่อมมีคตินแนบแน่นประจำด้านของ
 มนุษย์มาแต่กำเนิด ส่วนความเกษมนั้นเป็นสิ่งที่เกิด
 ขึ้นภายหลังแห่งการปฏิบัติ แต่ถึงแม้ว่าจะต่างกันก็
 ให้ผลอย่างเดียวกันและมีลักษณะอันเดียวกัน กล่าว
 คือ นิตถ์และความเกษมอันใดเป็นส่วนใดอันใดเป็น
 ส่วนชั่วร้าย ถ้าเราไม่มีศรัทธา เราที่ย่อมรู้
 อยู่ด้วยกันทั้งนั้น แต่ตามปกติคนเราที่ไม่ยอมเปลี่ยน

นิสสัยและความเคยชินจากรายเข้าหาตนนั้น ไม่ใช่
 เพราะไม่รู้ว่าร้าย แท้จริงก็รู้ คอย แต่ก็ไม่ยอม
 เปลี่ยนทั้งรู ๆ นนเอง การที่เบนเช่นนกเืองมาจาก
 ความเกียจคร้านประการหนึ่ง และลักษณะทางใจไม่
 เข้มแข็งประการหนึ่ง ทงนเืองด้วยเหตุที่เราบังคับ
 ตัวเราเองไม่ได้นั่นเอง ราษฎรที่จะเป็นพลเมืองดี
 ของประเทศได้อย่างสมบูรณ์นั้น “ไม่มีอะไรสำคัญ
 เท่าการเปลี่ยนนิสัยและความเคยชินจากสภาวะเดิม”
 เพราะคนเราจะทำดีทำชั่ว เจริญขึ้นหรือเสื่อมลง ได้
 ดุชหรือได้ทุกข์ ฯลฯ เหล่านี้ ย่อมเกิดจากนิสัยและความ
 เคยชินมากกว่าอย่างอื่น ถ้าเราพยายามใช้ความ
 ต่ามารกกดขี่ใจของตัว โดยจะพูดจะคิดด้วยความ ตั้งใจ
 จริงในสิ่งที่ประ โยชน์ดังกล่าวมา เราอาจทั้งนิสัย
 และความเคยชินในสิ่งที่ร้ายอันไร้ประโยชน์เสียได้ เรา
 กลับจะไดรับนิสัยที่ดีและสิ่งที่ไม่เคยชินชนิดใหม่ ที่
 ควรปฏิบัติอยู่เดิมเป็นธรรมดา การขึ้นใจตัวเองชั่ว

ขณะเดียวอาจเป็นผลดีแก่ตัวเราตลอดชีวิต แต่การทำ
ตามใจตัวเองชั่วขณะเดียวก็อาจเป็นผลร้าย ทำลายชีวิต
เราได้เหมือนกัน ทุกคนที่เกิดมารักความสันติสุข เกียด
ความระทมทุกข์ อยากเป็นคนดี ไม่อยากเป็นคนชั่วร้าย
เลวด้วยกันทั้งนั้น ด้วยเหตุผลดังนี้ “ความเจริญมั่นคง
ของสยามประเทศ” จึงต้องการพลเมืองดีที่โตเปื่อยน
ิสสัยและความเคยชินนั่นเอง เป็นกำลังสำคัญที่จะ
ช่วยกันผดุงเอกราชให้ไทยต้องเป็นไทยอยู่เดอมอ

แท้จริงดังเหล่านี้ก็ไม่เหลือวิสัยของมนุษย์ ยังมี
ความสามารถที่จะเปดยนแปลงได้ โดยมีหลักคติฝึกทาง
กาย, วาจา, ใจ, ให้คลายไปตามลำดับ ปลุก
นิสสัยและความเคยชินอันเป็นอำนาจที่ไร้ประโยชน์ให้
คืนชนและขับเสียให้พ้นไป เลือกหานิสสัยและความ
เคยชินทัศนคติใหม่ในทางชอบธรรม ซึ่งเป็นอำนาจ
ที่จะนำไปในทางเจริญ “นั่นแหละจึงจะเรียกว่าพลเมือง
ดี” ขอให้ท่านทั้งหลายพึงเข้าใจเถิดว่า “ใจนั้นดัง

ทุนผูกพันน้อยที่สุด แต่ได้ผลกำไรมากที่สุด ” ก็เมื่อ
เราเปลี่ยนนิสัยและความเคยชินเข้าสภาวะถูกทางแห่ง
ความเจริญ ผลก็ออกมาเข้าหลักความเจริญมั่นคง
ของสยามประเทศ ดังน

ผลเมืองดีควรระลึกว่า

ก. พระพุทธศาสนา เป็นหลักยึดเหนี่ยวทางใจ
ของประชาชนในชาติ ซึ่งจักนำทางจากมืดไปสู่แสง
สว่างให้บรรลุผลคือความสุข จงช่วยกันทำนุบำรุงให้
เจริญขึ้นไป

ข. เอกราช ความเป็นอิสระของสยามประเทศ
ตลอดปวงชน ย่อมมีคุณค่าสูงยิ่ง จงช่วยกันดำรง
รักษาไว้เพื่อลูกหลานเหตุน รกที่จะสละชีพเพื่อ
ชาติได้เสมอ

ค. การปกครอง ระบบประชาธิปไตยนี้ จะนำ
ปวงชนให้ถึงความเจริญในอนาคตกาลด้วยดีทั้งนี้ จง
ช่วยกันรักษาปฏิบัติตามให้ถาวร

ง. ความยุติธรรม การดำรงฐานะให้เที่ยง

ทรง พร้อมด้วยหลักฐาน ย่อมเป็นที่พึงประสงค์ของ
ประชาชน

จ. การศึกษา ให้ความเป็นปราชญ์แก่ปวงชน และ
เป็นทุนเครื่องยังชีวิต

ฉ. ความประพฤติ ศีลธรรมจรรยา เป็นเครื่อง
อบรม ให้คุณงามความดีแก่ปวงชน

ช. การสัมมาอาชีพ บำเพ็ญตนต่อกิจที่เป็นประ
โยชน์ในทางชอบธรรม อย่าเห็นทรัพย์สินผู้อื่น เป็นของ
ไม่มีค่า

ซ. การงาน เวลาเป็นของมีค่า ผลจักดำเร็จได้
เพียงใด ก็อย่าผัดวันประกันพรุ่ง การปล่อยเวลา
ให้ไร้ประโยชน์ ย่อมทำให้ฐานะเสื่อม และความ
หายหน้าเริ่มเข้าครอบงำ

ฌ. ความคิด จงมุ่งผลก้าวหน้าในลัทธิรวม ต่อ
ประเทศชาติ มุ่งดีเป็นศรีสง่าเป็นที่สรรเสริญ ประสพ
ความสุข มุ่งร้ายก็เป็นภัยแก่ตัวประสพแต่ความทุกข์
โทษได้รอบข้าง

ญ. ความเชื่อถือ ตรวจสอบให้เต็มเหตุผลแต่ใน
ทางชอบธรรม ว่าจักนำไปในทางเจริญหรือทางเสื่อม

ฎ. ความปรารถนา ต้องนึกถึงผู้อื่นบ้าง อย่าโดย
จนเกินงาม

ฏ. วาจา ยังผลให้เจริญและเสื่อมได้รวดเร็ว ที่พึง
ประสงค์ของประชาชนต้องเป็นหลักฐานเชื่อฟังได้เต็มอ

ฐ. การครอบครั เป็นบ่อเกิดของชาติ ซึ่งจะ
ดำรงอยู่ไทย การปรองดองอนุโลมตามกาลย่อม
ประเสริฐ การแตกร้างย่อมประเสริฐทุกข และ
กระทบกระเทือนถึงประเทศชาติ

ฑ. อนามัย การปราศจากโรคย่อมเป็นกำลังของ
ชีวิต อันมีค่าสูง การมีโรคย่อมเสียกำลังของชีวิต
และไร้ประโยชน์

ฒ. ความเมตตา การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ยังมีในมนุษย์
และสัตว์ ชีวิตเราและผู้อื่นย่อมต้องการเช่นเดียวกัน

ณ. บุปผการ ความอนุเคราะห์เกื้อกูล ทุกโอกาส
ของมนุษย์และสัตว์ยังมี เมื่อประเสริฐอย่าให้ชีวิตเป็น
หมันไปเสียเปล่า

ด. ความกตัญญูกตเวที คุณของผู้อุปการะย่อม
มีค่าสูง ทุกโอกาสยอมสละเพื่อสนองคุณท่าน

ค. การเสียสละ ประโยชน์ส่วนรวมในประเทศ
ชาติ มีค่าสูงกว่าชีวิตเดียว ความตระหนี่เป็นทาง
คับแคบ ย่อมเป็นทรงเกยของประชาชน

ก. ความสามัคคี ความพร้อมเพรียงยังผลให้เกิด
สุขและเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ การแตกร้าง
ยังผลให้เกิดทุกข์ และเป็นภัยแก่ประเทศชาติ ดังจะ
ได้ยกอุทธาหรณ์เทียบให้เห็นการแตกความสามัคคีมีว่า
ในประวัติศาสตร์ครั้งสมัยกรุงศรีอยุธยา พระมหินทรา
ธิราช เสด็จกรุงแก่พะม่า ก็เพราะสมัยนั้น มีเจ้าพระยา
จักรีอามาตย์ตัวสำคัญคอยแย่งชิงราชการ และประชา
ชนให้แตกความสามัคคีไม่ปรองดองกัน เป็นเหตุ
ให้พระเจ้าบุเรงนองตกรุงศรีอยุธยาแตกเมื่อเดือน ถึง
หาคม พ.ศ. ๒๓๑๒ ดัยามประเทศและประชาชนชาว
สยามจึงตกเป็นประเทศราชของพะม่ายกหนึ่ง และ
เป็นประวัติการณ์ของสยามในยุคนั้น ก็เพราะแตก
ความสามัคคีกันเอง

แต่ก็ด้วยความรักปิตุภูมิชาติอันกำเหนิดของตนซึ่ง
 เป็นตระกูลไทย เริงรอนความเบื้หนาดเพื่อกดดันคน
 คง ไทยต้องเป็นไทยเต็มตนเอง วิญญาณแห่งความ
 ดำคคจึงเร่รอนในเลือดเนื้อของบรรพบุรุษให้พลชีพ
 แดกความเบื้หนีศีลธรรมาพจนเป็น เอกราช อยู่ทกวันน
 ก็เพราะความดำคคปรองดองพร้อมเพรียงกันนตนเอง
 อนึ่ง สำหรับสยามประเทศเวลานอนเป็นปฐมวัย
 แห่งดิถีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ปลูก
 ปลำนำมาด้วยยาก และตลอดหัวเดียวหัวต่อ ย่อม
 มทงส์ตายด้วย และตัวปลอมคอย แซกแซง ทำลายขัด
 ขวรงทางเจริญอยู่ทกกระยะกาล โดยเหตุนจึงเป็นการ
 จำเป็นอย่างย้งของประชาชนชาวสยามจึงต้องการความ
 ดำคคและความพร้อมเพรียงเป็นสำคัญ เพื่อระแวด
 ระวังคอยปราบเหล่าอมิตรผู้คิดทรยศให้พินาศอยู่เต็มอ
 เพราะประชาชนชาวไทยได้เชื่อมั่นในดิถีประชาธิปไตย
 ทจะนำ ชาติ, ศาสนา, พระมหากษัตริย์, และรัฐธรรมนูญ
 ของสยามประเทศให้รุ่งเรือง ในอนาคตกาลด้วยดิถี

ท่านน จึ่งเป็นการเร้าใจท่านทั้งหลายให้ดำรง อด
 ไทยไว้เพื่อลูกหลานเหตุน ในเอกราชด้วยความสามัคคี
 ดั่งบรรพบุรุษของเราได้ พดพิพสร้างชาติมา ด้วยความ
 สามัคคีตงนเบนนทน ก็ด้อมด้วยพระพุทธานุภาพที่ว่าด้อมคุ-
 คานัน คโปสุโข แปลว่าความเพียร ของหมื่นผู้พร้อม
 เปรียงให้เกิดสุข และ สัพเพส สัมภตตานัน สามัคคี
 วุทธิ สามีกา แปลว่าความสามัคคี ทำความเจริญของ
 ปวงชนทั้งหลายทั้งปวงให้ ตง อยู่เป็น หมด หมื่น กัน ได้
 เพราะประชาชนชาวสยามเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ เป็น
 พุทธศาสนิกชนบริษัท ต้องยึดหลักพระพุทธานุภาพซึ่ง
 ประดำมาจากองค์สมเด็จพระสัมมา สัม พุทธเจ้า ของ
 เราตามพุทธโอวาทน.

พลเมืองดีควรพิจารณา

ผู้ ที่สนใจในประวัติศาสตร์จะเห็นได้ว่าโลกเปลี่ยนแปลง
 แปลงมาแล้วอย่างใด และเปลี่ยนจากความป่าเถื่อน
 ชนดความเจริญโดยลำดับมา การเปลี่ยนแปลงใน
 ทางตนเอง คือ “ก้าวหน้า” ไม่แต่โลกหรือประเทศ
 ชาติ ตลอดจนบุคคลก็เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดย

ธรรมดา แล้วแต่ใครจะชอบไปในทางเจริญหรือทาง
เสื่อม ชาติที่เคยรุ่งเรืองอย่างยิ่งมาแล้วในสมัยโบราณ
เช่นกรีกและโรมัน ก็ยังมีเวดากดบเลื่อมลงแทบสิ้นข้อ
ใด ชอบเพราะเหตุใด ก็เพราะชนชาตินั้น ๆ เติบโต
จากคุณธรรม, ความดำรงค์, และวิทยาการ, บุคคล
เป็นกำลังของชาติ ประเทศชาติเจริญขึ้นหรือเสื่อมลง
ก็แล้วแต่ประชาชนพลเมืองของชาตินั้น ๆ เป็นปริมาณ
หนักช ให้เห็นแล้วว่ามนุษย์เป็นบ่อเกิดแห่งความเจริญและ
ความเสื่อม วัตถุภายนอกเป็นเพียงเครื่องแต่งตัว
ของบุคคลเท่านั้น

ที่เราพบกันณะเพาะมนุษย์ เมื่อนิสัยและ
ความเคยชินเป็นศอจกรอันสำคัญประจำอยู่ในร่างกาย
คอยหมนอยทุกวินาที ย่อมกระทำให้ส่วนต่างๆ เคลื่อน
ไหวสัมพันธ์ตามประโยชน์ในหน้าที่ ย่อมจะต้อง
มีเชอเพลิง และน้ำมัน หยอด เครื่องเพื่อให้เดินสะดวก
และกันความล็กหรือ มีให้เกิดเสียหายได้ง่ายฉนั้นใด
จิตต์ใจก็ย่อมมีเครื่องอุปกรณดังกล่าวมา เมื่อเช่นนั้น

การอบรมจึง เป็น ประดุจ เชื้อเพลิง หรือน้ำมัน หยอด
 เครื่องจักรให้เดินสะดวกและกันความสึกหรอ กิจกรรม
 ก็ย่อมไม่ติดขัด ผลถึงออกมาเจริญสมบูรณ์ในทาง
 ทด ถ้าปราศจากการอบรมก็ประดุจเครื่องจักรมิได้
 เชื้อเพลิงและน้ำมันหยอดก็ย่อมติดขัดสึกหรอได้เร็ว
 ชน กิจกรรมก็ย่อมติดขัด ผลก็เสื่อมไปในทางชั่ว
 นิพพาน ดังนั้น

กิจกรรมทุกอย่างที่เราทำได้ ก็เนื่องจากการฝึกฝน
 อบรม เราเขียนหนังสือได้ก็เพราะเราเรียน หรือ
 นักมวยที่เป็นแชมป์เปี้ยน โลกได้ก็อาศัยการฝึกจนชำนาญของ
 ไม่ว่ากิจกรรมใดย่อมเป็นคู่กันเสมอ เมื่อร่างกายอวัยวะ
 ซึ่ง เป็นรูปธรรมยังฝึกได้ตามความประสงค์ ก็เหตุไฉน
 เด่าจิตต์ใจ ซึ่งเป็นของสูงกว่า ทำไมจะฝึกหัด ดัดแปลง
 ไม่ได้ แต่ใจ เป็นของละเอียดย่อมจะฝึกได้ ยาก
 ธรรมดาของเหตวย่อมไหลลงสู่ที่ลุ่มฉับใด ใจที่
 ไม่ได้รับ ความระว่าง รักษา ก็ย่อมตกไปสู่กระแสร์ ของ
 ธรรมดามายำตำหนึ่น บุคคลที่พยายามฝึกฝนอบรม

ตามให้เป็นคนดีจึงเปรียบเหมือนพายเรือทวนน้ำ ต้อง
 พายกันเรื่อยไป ถ้าหยุดพายเข้าเมื่อใด กระแสร์
 น้ำก็จะพัดให้ถอยกลับคนเมื่อนั้น หรือจะหยุดนิ่งไม่
 พายเลยเลย ความสว่างที่เคยมีก็จะถูกความมืดเข้า
 ครอบงำจนหมดแสง ที่สุดก็ถอยเท้งเต้งเหมือนกาบ
 มะพร้าวตามยถากรรม กลายเป็นโง่ที่บปราคาจาก
 ศติปัญญา แท้จริงการฝึกทางใจจะเป็นของยากก็
 ไม่ถึงกับเหลือวิสัยในความ สามารถของท่านทั้งหลาย
 จะพึงกระทำไม่ได้ ผู้ที่หวังประโยชน์ตนและผู้อื่น
 ดำหรับประเทศชาติจักให้เป็นพลเมืองดีแล้ว ไม่ควรละ
 เลยเลย เพราะใจเป็นของประเสริฐสุดในตัวเรา เรา
 จะดีจะชั่วก็เพราะใจ ใจที่ชั่วจะทำให้เราได้รับผลร้าย
 ยิ่งกว่าศัตรูใด ๆ จะทำให้เสียอีก จึงควรอย่างยิ่ง
 ที่เราจะช่วยกัน ฝึกฝน อบรมกตยาณชนทุก สัมยคตลอด
 จนตัวเรา การพยายามละชั่วประพฤติชอบและทำใจ
 ให้เบาบางจากกิเลสอาสวะนี้ เป็นข้อใจความมีมา
 ในพระกถาว่า สัพพปาปัสส กุสลธัมมุปสัมปทา สัจจุ-

คัมภีร์โยทปนํ สำนํ เอตพุทธานํ สำนํ แปลว่า ไม่ทำ
 บาปทั้งปวง บำเพ็ญกุศลให้ถึงพร้อม ชำระใจของตน
 ให้ผ่องแผ้ว นี่เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย

สิ่งที่ช่วยประคับประคองไม่ให้ใจตกไปในทางที่ชั่ว
 และดำเนินไปในทางที่ดี ก็คือ ศีล ผู้ต้องการความ
 ก้าวหน้า จะต้องไม่เป็นคนเดินเลื้อยเผดอศีล คอย
 ฝืนเห็นยวรงใจตนให้ดำเนินไปในทางที่ ชอบและเป็น
 ผู้มีศีลธรรมจรรยาดีอยู่เสมอ การอบรมตนให้เป็น
 มีความรู้ความฉลาด ก็เป็นข้อสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่
 เป็นเครื่องแบ่งคนให้มีฐานะต่าง ๆ กัน ถ้าพึงร่างกาย
 อัครมหาเสนาบดี กับ กรรมกร ก็ไม่เห็นผิดแยกแวก
 ต่างอะไรกัน แท้จริง ความรู้ ความสามารถและ
 คุณธรรมเท่านั้น ที่เป็นเครื่องเชิดชูให้อัครมหาเสนา
 บัติสูงเด่นขึ้นจากสามัญชน วิชาความรู้มีประโยชน์
 เพียงใด ขอท่านนักอ่านพิจารณาเองเถิด (วิชา
 ในทหหมายเอาส่วนที่ชอบทอด ไม่หมายถึงวิชาใน
 ส่วนชั่ว)

การฟัง เป็นสิ่งประเสริฐที่จะช่วยให้เราได้รับความรู้ความฉลาด คือฟังให้มากพูดแต่น้อย ในพระพุทธานุญาต ก็ยกย่องผู้ที่ได้ยินได้ฟังมากกว่าเป็นผู้พูด การสนทนาการอ่านก็ดังเคราะห์เข้าในการฟังเหมือนกัน เพราะคนในสมัยโบราณยังไม่เจริญด้วยอักษรศาสตร์ จึงใช้ถ่ายทอดความรู้ด้วยการฟังอย่างเดียว มาในสมัยนี้การอ่านก็นับว่าเป็นสำคัญยิ่งเหมือนกัน ด้วยหนังสือเป็นเครื่องเก็บรักษาวิชาความรู้ไว้ หนังสือช่วยให้เราทราบความคิดความเห็นของผู้ที่ดูลงดับไปนานๆก็ได้ การที่จะอ่านหนังสือให้เป็นประโยชน์นั้น ควรเลือกหนังสือที่จะทำให้เราเกิดความรู้ เช่น หนังสือเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ และหนังสือที่เป็นตัวอย่างวรรณคดี หากจะอ่านหนังสือบทละครหรือนิยายเรื่องมียเป็นเครื่องหย่อนใจ ก็ควรเลือกชนิดที่จะให้ประโยชน์ในเชิงโวหาร หรือ มโนคติ ทางใดทางหนึ่งอยู่บ้าง หนังสือที่กล่าวราวหายาบคายหรือยั่วยวนเกินไปนั้น ควรหลีกเลี่ยง เพราะการอ่านหนังสือชนิด

นี้ก็ไม่ว่าเท่ากับคบคนพาล มีแต่จะฉลาดทำให้เรา
 ได้มทรามลงกายเดียว ผู้ที่อ่านหนังสืออย่างคร่ำวๆ
 ก็ไม่สู้จะได้รับประโยชน์อันใดจากหนังสือมากนัก
 ถ้าจะอ่านหนังสือให้ได้ประโยชน์จริง ๆ ควรอ่านให้
 ละเอียดทุกตัวอักษร พยายามสังเกตถ้อยคำสำนวน
 และพิจารณาถึงความมุ่งหมายของผู้แต่งด้วยว่าเขาให้
 ความรู้หรือให้เป็นคติในทางใด เมื่ออ่านจบแล้วก็
 ควรหวนนึกตอกย้ำว่า หนังสือเล่มนี้บอกความอย่างไร
 เราได้ความรู้อะไรเพิ่มขึ้นอีกบ้าง

การคิด นั้นอยู่ด้วยกันมากแล้วทุกคน บางคน
 ดูเหมือนนอนอกจะคิดมากเกินต้องการไปเสียด้วยซ้ำ แต่
 ความคิดอันเป็นข้อที่ประสงค์ในทันที ไม่ใช่ความคิด
 อันเลื่อนลอยปราศจากความมุ่งหมายอย่างทคิต ๆ กัน
 อยู่โดยมาก การคิดที่จะให้เป็นประโยชน์นั้น คือการ
 คิดค้นหาเหตุผลให้ถูกทาง เมื่ออ่านหรือได้ยินอะไร
 แล้วก็นำมาวิจารณ์โดยถถ้วน นึกเทียบเคียงกับความ
 รู้เดิม ว่าต้องกันหรือต่างกันอย่างไร ถ้าต่าง

กันก็ต้องพิจารณาตงไปอีกชั้นหนึ่งว่า อย่างไหนถูก
 อย่างไหนผิด การคิดค้นหาเหตุผลอันเป็นคติธรรมตา
 นี ถ้าเราพยายามใช้อยู่เสมอจะทำให้เราเกิดความรู้
 ใหม่ ๆ และความคิดก็จะปลดปล่อยไปเรื่อย ๆ ทั่วทุกที่ แต่
 ความคิดของคน ๆ เดียวย่อมจะไม่ถูกต้องเสมอไป

การถาม ถ้าสิ่งใดเราคิดไม่ปลดปล่อยหรือคิด
 ออกแล้วแต่ยังไม่แน่ใจ ควรไต่ถามท่านผู้รู้ ข้อ
 สำคัญ ต้องพยายามสังเกตตรวจสอบด้วยตนเองเสีย
 ก่อน ไม่ใช่พอมันอะไรเกิดขึ้นก็เที่ยวถามคนอื่นเรื่อย
 ไป เพราะจะทำให้ผู้ถูกถามเกิดความรำคาญ และถ้า
 เราไม่หันใช้ความคิดของเราเองเสียบ้าง ก็จะกลายเป็น
 เป็นคน โง่ทึบ ทำอะไรให้สำเร็จด้วยตนเองไม่ได้
 ต้องอาศัยผู้อื่นอยู่เสมอ เป็นอันว่าไม่ได้ความรู้เท่าที่
 ควรจะได้ แต่ถ้าได้รับความรู้ ความเข้าใจมาเต็มที่แล้ว
 ก็ไม่สู้เป็นประโยชน์เท่าใดนัก

การจดจำ มักไม่ค่อยเดินคู่กับความคิด ผู้ที่ชอบ

ใช้ความคิดความจำมักไม่ใคร่ดี และผู้ที่มีความจำดีก็ไม่
 ค่อยจะชอบใช้ความคิด แต่ถ้าจะให้ผลดีเต็มที่แล้ว ควร
 พยายามที่จะให้ความคิดกับ ความจำ เดินขนานคู่กันไป
 การเรียนวิชาใด ๆ ถ้าใช้แต่ความเข้าใจอย่างเดียว ก็
 จะคิดผิด เมื่อ เราต้อง การพูด หรือนำ มาใช้ในปัจจุบัน
 ไม่ใช่แต่เท่านั้น วิชาที่จะต้องท่องบ่นจำจนขึ้นใจก็มี
 อยู่เป็นอันมาก กล่าวคือหลักเกณฑ์ ของวิชาเลข,
 ไวยากรณ์, และกฎหมาย, ความสำคัญในภูมิศาสตร์
 และประวัติศาสตร์, ข้อภาษิตต่าง ๆ

วิธีที่จะช่วยให้เรามี ความจำดี และท่องอะไรจำได้
 เร็วขึ้น ต้องใช้ความคิดความเข้าใจประกอบไปด้วย
 ไม่ใช่ท่องคล่องปากอย่างเดียวจนทง ก่อน
 ที่จะท่อง สิ่งใด ควรอ่านข้อ เหล่านั้นให้ เข้าใจเสียก่อน
 พิจารณาว่า เนื้อความข้อหนึ่งกับอีกข้อหนึ่ง เกี่ยว
 เนื่องกันอย่างไร อย่าท่องทีละมาก ๆ ในคราวเดียวกัน
 และสิ่งสำคัญยิ่งในการช่วยความจำก็คือใจ ผู้ที่กำลัง
 อ่านหรือท่องหนึ่งข้อ ถ้าตั้งใจไปคิดเรื่องอื่นซึ่งไม่

อยู่ในวงความรู้ แห่งหนึ่งได้อัน ค่อให้อ่านหรือ
 ท่องตงหลาย ๆ เทยวก็จจะจบเนือความอะไรไม่ได้โดย
 ผู้ต้องการมีความจำกัดจึงต้องมัสมาธิทำใจให้แน่วแน่ จะ
 คิดถึงเรื่องที่กำลังอ่านอยู่นั้นเรื่องเดียว หรือนึกเทียบ
 เคียงกับเรื่องอื่นที่มดลักษณะคล้ายคลึงกันบ้างก็ได้ แต่
 ต้องระวังไม่ให้ออกนอกเขตต์ของเรื่องที่กำลังอ่านอยู่
 อย่าคิดคองเรื่องนบบ้างเรื่องนบบ้างปะปนกันไป ถ้าเพียง
 แต่จำนาน ๆ เข้าก็อาจลืมได้ ฉะนั้นในเรื่องที่สำคัญๆ
 จึงต้องใช้จดเพื่อช่วยความจำ เพราะเหตุนี้กระมัง
 คว่าจด กับ คำว่า จำ จึงมักจะถูกใช้ควบไปเสมอ

ถ้าจะสันนิษฐานตามระยะกาล ผู้มีอายุมาก
 ย่อมได้เปรียบผู้มีอายุน้อยในเชิงความรู้ ความสามารถ
 เพราะผู้มีอายุล่วง เข้าบุุณชราได้ ประสพเหตุการณ์มา
 มากและมีเวลาศึกษามากกว่าคนหนุ่มสาว การทคน
 สำคัญ ๆ ของทวีปยุโรปในยุคนี้ เป็นผู้มีอายุเข้าเขตต์
 บัณฉิมวัยแล้วโดยมาก อาจเป็นประจักษ์พะยานสนับสนุน
 สันนความเห็นข้อนบบ้างก็ได้กระมัง แต่อันที่จริงนั้น

การมีอายุมากอาจเป็นเหตุให้ ความรู้ ความฉลาดเจริญ
 ขึ้นหรือเสื่อมลงก็ได้ คนที่หมั่นแสวงหาความรู้ และ
 พยายามฝึกฝนอบรมตนอยู่เสมอ ยิ่งอายุมากขึ้น
 ความรู้ ก็เจริญขึ้นตามวัย ส่วนผู้ไม่พยายามหาความ
 รู้เพิ่มเติม ก็มักจะโง่ทึบลงทุกวัน เพราะสรรพ
 สิ่งทั้งปวงย่อมไม่คงที่ ถ้าไม่พยายามทำให้เจริญขึ้น
 ก็เป็นธรรมดาอยู่เองที่จะต้องเสื่อมลง บางคนคิด
 เดียวว่า โรงเรียนเท่านั้นเองเป็นสถานที่ศึกษา เมื่อออก
 จากโรงเรียนก็พ้นเขตต์ การศึกษา ไม่จำ เป็นต้องเล่า
 เรียนอะไรอีก แต่แท้จริงความรู้ ที่ได้มาจากโรงเรียน
 เป็นเพียงลูกกุญแจไข เข้าสู่คลัง วิทยา อันกว้างใหญ่
 ไพศาลเท่านั้น วิชาความรู้เป็นของไม่รู้จักสิ้นสุด เกิด
 ขึ้นใหม่เจริญขึ้นเสมอ ถ้าใครหลงทะนงตัวว่ามีความรู้
 พออยู่ได้แล้ว ไม่พยายามชวนชวหาความรู้ รอบตัว
 ต่อไป ความรู้ ของบุคคลผู้นั้นก็จะไม่ทันสมัยดัง
 เขาและเสื่อมทรามลงทุกที เมื่อเสื่อมจากความรู้ แล้ว

ตาภยศก็จะพลอยได้มไปด้วย การที่ฝรั่งเขาดำรง
 ทำการใหญ่ และเป็นนักปราชญ์ขึ้นได้เมื่ออายุล่วงเข้า
 ปุนชะรา ก็เพราะเขามี “ความใฝ่ดี” “อยู่เพื่อเรียน
 และเรียนเพื่อความเป็นอย่าง” เขาจึงชวนชวายที่จะหา
 ความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ไม่ปล่อยให้เวลาว่างไป
 เสียเปล่า ทั้งไม่ยอมยกเอาเหตุที่อายุมากเป็นอุปสรรค
 ของการศึกษา ถึงแม้ว่าอายุจะย่างเข้าปัจฉิมวัย
 แล้วเขาก็ยังไม่แก่เกินเรียน ผู้ที่เจริญแล้วเขาพยายาม
 เพาะปลูกปัญญาของเขาอยู่เสมอ ไม่รู้จักพอในความ
 รู้ แม้ผู้ที่เป็นปราชญ์เขาก็ยังพยายามฝึกฝนตนเอง
 โดยไม่หยุดหย่อนจนตลอดชีวิต

ความรู้แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ประเภทหนึ่ง
 เป็นวิชาอาชีพ วิชาประเภทนี้ เราจะต้องศึกษาให้
 เชี่ยวชาญจริงๆ ไม่ใช่รู้อย่างงูๆ ปลาๆ อีกประเภท
 หนึ่งเป็นความรู้รอบตัว ความรู้รอบตัวก็เป็นสิ่งที่เรา
 จะต้องเรียนรู้ไว้บ้างพอสมควรเหมือนกัน เพราะความ
 รู้ทั้งหลายย่อมเกี่ยวเนื่องกันประดุจลูกโซ่ วิชาอย่าง

หนึ่งยอมเป็นอุปกรณ์ให้วิชา อีกอย่างหนึ่ง แจ่มแจ้งขึ้น
 ผู้ทรมความวิริยะเพาอย่างเดียวกันนั้น แม้จะรู้ ตีปานใด
 ยังจัดว่าเป็นคนฉลาดแท้ไม่ได้

ความสังเกต เป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหา
 ความรู้ ความสังเกตกับปัญญายอมเป็นเหตุผลของกัน
 และกัน คนที่มปัญญาเป็นพินอยบ้างแล้ว จึงจะเป็น
 คนช่างสังเกต และความช่างสังเกตตนเองเป็นเหตุให้เกิด
 ปัญญา ยิ่ง ๆ ขึ้น ๆ ไป ตามนัยแห่งภาษิตที่ว่า “นตฺถิ-
 ญาณํ อปฺยณฺตํ นตฺถิ ปญฺญา อณายิโน” แปลว่า
 ความพินิจยอมไม่มีแก่คนหาปัญญามีได้ ปัญญายอม
 ไม่มีแก่ผู้ไม่พินิจ

ถ้าเราจะใช้ความสังเกตของเราบ้าง ก็ให้เห็นจริง
 ว่าคนใหญ่โต ซึ่งปรากฏว่าเป็นผู้มีปัญญา ดามารถ นั้น
 จะต้องเป็นคนช่างสังเกตทุกคน เมื่อได้พบเห็นอะไรก็
 พิจารณาโดยถถ้วน ดจนซึ่งลงไปถึงภายใน ไม่ดูแต่
 ณะเพาภายนอกซึ่งมักเป็นเครื่องลวงตา การช่าง
 สังเกตตรวจตรองนี้ เป็นการประเสริฐที่จะช่วยให้เรา

รู้ถึงความเป็นจริง รู้จักทางใดทางเดียว และรู้ว่าความ
ดีสมควรอยู่เพียงใด

มีบางคนได้ร้ายหรือกล่าวคำพังเพยว่า พระพุทธ
ศาสดาสอนให้คนเกียจคร้าน ไม่สอนให้ชวนชวายเป็น
ประกอบภารงานและทำตัวให้เจริญขึ้น แต่พวกเราชาว
สยามเป็นพุทธบริษัทดำเนินกชนเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์
คงจะทราบกันดีอยู่แล้วว่า ความจริงหาได้เป็นเช่นนั้น
ไม่ ตรงกันข้าม พระพุทธศาสดาสอนให้เราเป็นคน
ขยันหมั่นประกอบภารงานและบำเพ็ญความดี คำสอน
ที่กล่าวด้วยความเพียรนี้ มีมาในข้อธรรมหลายหมวด
เรียกว่า วิริยะบ้าง ชาคริยะบ้าง ปธานะบ้าง อุดำหะ
บ้าง ปรักมะบ้าง และอุฏฐานะบ้าง แม้ในองค์มรรค
ซึ่งเป็นธรรมชั้นสูง ก็ยังมีคัมภีร์มาว่ายาโม ความเพียร
ชอบอยู่ด้วย ตามที่สอนให้เป็นผู้สู้ทนต่อความเหนื่อย ตาม
ภาษิตว่า สันตุญจี ปรมัง ฌนํ แปลว่าสู้ทนต่อความเป็น
ทุกข์ขมอดเยียม ดังนั้น ก็มุ่งหมายหวังผลที่จะสอนให้
พอใจในพัสดุตามมีตามได้ เพื่อตัดความทะเยอทะยาน

ที่จะแสวงหาในทางที่ผิด และมีให้หวังผลจนเกินกว่าเหตุ
 เช่นการทำงานสมควรจะได้ค่าจ้างวันละ ๓ บาท แต่
 ต้องการวันละ ๕ บาทเป็นอย่าง หาได้ห้ามเลยไป
 ถึงการชวนชวายเป็นเพื่อนเหตุที่ผิดไม่ ถึงที่สอนให้คิดถึง
 ความตายก็เช่นเดียวกัน ถ้าไม่คิดถึงถึงความตายแล้ว
 ก็จะหัดให้ทำอะไร งามมองอะไร อดทนตาย ก็คิดว่าเป็น
 ความคิดผิด เมื่อคิดถึงถึงความตายแล้วควรรีบเร่งกระทำ
 กิจเพื่อประโยชน์ตนและผู้อื่นให้ ลุล่วงไปเช่นนั้น จึงจะถูก
 ทาง ดังพระพุทธภาษิตว่า "อชฺชเชว กิจฺจุมาตปฺป
 โกชณฺณ มรณํ สุขํ" แปลว่า ความเพียรควรทำด้วย
 ใจนี้ ใครเล่าจะพึงรู้ความตายจะมีมาในวันนี้หรือไม่

อันความรู้ดีของฝูงชนนั้น ในยามปกติก็มักไม่
 อยู่ในร่องรอยอยู่แล้ว แต่ในยามปฏิวัติความไม่อยู่ใน
 ร่องรอยนั้นก็ยิ่งกำเริบเล็ดล้นหนักหนา การยุหนุ่ยเพียง
 เด็กน้อย ก็สามารถทำให้ฝูงชน ตกใจอะอะอย่างรังไม่
 หยุด ความหุนหันของเขาที่เช่นเดียวกัน แม้ขยายอย่าง
 เหลวไหลอย่างบ้างหลัง ก็ยังสามารถยั้งฝูงชนให้เชื่อได้

เป็นคู่เป็นตะ ในบรรดาลักษณะเฉพาะอย่างอื่น ๆ
 แห่งฝูงชน ยังต้องระบุมความหยาบความหฤหลักแห่ง
 ความรู้ ดัชนียอมขาดการเพ่งเล็ง ถึงวันหน้าและวันหลัง
 ถึงแม้ว่าจะเป็นคำชี้แจงที่ซุ่ม โศกไปด้วยเหตุผล ย่อม
 ไม่ยังประโยชน์ให้คนหัวตอบรรลุดซึ่งคำชี้แจงใด ๆ เลย
 สภาพของบุคคล ย่อมแตกต่างกันด้วยเภทผิว
 พรรณชาติจนกระทั่งชาติ แต่สิ่งที่แปลกกัน
 เราจะเอามาทำเป็นเครื่องวัดความว่า ทรนถนุนชาติ
 นั้นเดวไม่ได้ นอกจากเราจะเห็นแล้วว่าชาตินั้นทรนถนุน
 นั้นได้พยายามทำความดีให้ประจักษ์แก่ตาโลกแล้ว นั้น
 แลจะจึงจะกล่าวได้ว่า ชาตินั้นทรนถนุนดีได้ ข้าพเจ้า
 อุดรรรณิณบุทคลจำพวกหนึ่งไม่ได้ เขาดีมาก คน
 จำพวกนั้นก็คือ “คนท่เจียมตัว” เพราะเป็นผู้ที่มีนิสัย
 ดีสภาพเรียบร้อย ไม่หัวสูง เขาจะทำอะไรหรือคิด
 อะไรซึ่งจะเกิดขึ้นแก่เขาแล้ว เขาต้องพยายามตรวจ
 ครอบครองใคร่ครวญถึงฐานะและความ เป็นอยู่ว่าจะเป็นการ

ดมควรหรือไม่ เพราะเหตุใด เมื่อเขาตัดสินใจเด็ด
 ชาติแล้วจงกล้ากระทำกิจการนั้นๆ ลงไปได้ ถ้าบุคคล
 ทุ่มทุ่หรือหยิ่งจองหอง ซึ่งมีนิสัยตรงกันข้าม จะ
 ทำอะไรไปโดยไม่คิดถึงเหตุและผลหรือส่วนที่จะได้รับ
 และเสียไป เป็นเหตุให้เสียประโยชน์ตนและประเทศ
 ชาติมาก ถ้าประเทศใดมีบุคคลชนิดนี้เป็นจำนวนมาก
 แล้ว ประเทศนั้นก็จะเจริญขึ้นไม่ได้เลย เมื่อเช่นนั้น
 จงพยายามดำนึกในความเจียมตัวและคิดไว้เสมอว่าเรา
 มีชีวิตความเป็นอยู่ในฐานะเช่นไร ? เมื่อต้องการ
 “ก้าวหน้า” ก็จงพยายามสร้างคุณสมบัตักตยาณวัตร
 อันดีงามต่อไปเถิด เพราะชีวิตของคนหนึ่งๆ ไม่ยืน
 นานไปถึงไหน เมื่อเราได้สร้างสมคุณงามความดี
 ไว้แล้ว ถึงแม้ว่าล่วงลับไป ชื่อเสียงก็หอมฟุ้งจร
 อยู่เสมอ

รวมความว่า ผู้ต้องการความก้าวหน้าเป็นพลเมือง
 ดีของชาติแล้ว จะต้องเป็นผู้มีสติเห็นยวรงใจตนให้
 ดำเนินไปในทางที่ดี เป็นคนช่างสังเกต และมีสมาธิ

หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ ร.๕ นกรราชสุม

๒๗

และชวนชวายเป็นดวงหาความรู้ โดยไม่หยุดหย่อนระวาง
 มชวคตยนี้ หาได้ชดกับคำธรรมชอใดไม่ อันที่จริง
 คำธรรมด่งเดริมให้ ธิบทำคามดี ฉะนนเราทำน
 ทงหลายเป็นคำณิกชนพุทธบริษัทนับว่าเป็นด้ายโลหิต
 ของชาติและพระพุทศำณนาโดยแท้จริง ควรธิบทำ
 ความเพียรเดียนนี้ จะได้ชอว่าปฏิบัติตามคำด่งสอน
 ของพระพุทศเจ้า และได้ชอว่าเป็นผู้ก้าวหน้าอยู่เดมอ
 ไม่มีเวดาถอย เมื่อเชนนตจะเกิดพลเมืองดีของชาติ
 อย่าง บริบริณอื่นจะ เป็นก่าด่งทำให้ ความเจริญ นั้นคง
 ของสยามประเทศให้ถาวรอยู่ตลอดพุทธกาลเทอญ

สวัสดิ์

พ.ต. หลวงรามรณภพ ผู้พิมพ์โฆษณา

โรงพิมพ์กรมยุทธศึกษาทหารบก

ถนนราชดำเนินนอก จังหวัดพระนคร ผู้พิมพ์

พ.ศ. ๒๔๗๘

